

Riigikogu esimehe Jüri Ratase kõne sügisistungjärgu avaistungil, 12.09.2022

Austatud Vabariigi President, Riigikogu liikmed, peaminister, Vabariigi Valitsus, põhiseaduslike institutsioonide esindajad, ekstsellentsid, armas Eesti rahvas!

Sügise algus on igal aastal iselaadne, kuid olenemata ilmast koguneb Riigikogu traditsiooniliselt septembri teisel esmaspäeval oma sügisistungjärgule. Nii alustame ka täna Riigikogu XIV koosseisu viimast parlamendihooaega, avades peatüki, mida hakkame järgnevat kuus kuud ühiselt kirjutama.

Peatükke Eesti demokraatlikus parlamendiajalos oleme kirjutanud alates 1919. aasta aprillist, mil Estonia kontserdisaalis kogunes avaistungile Eesti Vabariigi esimene rahvaesindus – Asutav Kogu. Sealt saati on iga parlamendi koosseis olnud oma nägu ning andnud olulise panuse Eesti arengusse – toetudes eelkäijate tööle ja ehitades edasi omariiklust.

Täna, 12. septembril tähistame Toompea linnuse südamesse ehitatud Riigikogu hoone 100. sünnipäeva, kus asub liialdamata Eesti Vabariigi tähtsaim saal – Riigikogu istungisaal. Just siin on alates 1922. aastast vastu võetud seadusi ja otsuseid, mis on ikka ja alati olnud riigi elukorralduse aluseks.

Head Riigikogu liikmed, ees ootavad suured ülesanded nii kodumaal kui ka välismaal. Kui ma aasta tagasi teie ees eelmist sügisistungjärku avades sõnastasin, et meie töö peab olema senisest rohkem suunatud kahekõnele iga Eestimaa inimesega, siis see siht ei ole muutunud. Me peame jätkama Eestimaa inimestega dialoogi, mis räägib nii meie inimeste toimetulekust, turvalisusest, vaimsest kui ka füüsilisest tervisest, haridusest, majandusest ja rahvusvahelisest olukorrast.

Võtkem sel aastal suuremaks eesmärgiks jõuda iga inimeseni, ka kõige vahetumalt teda puudutavates küsimustes. Olles väike riik, annab see meile suuri eeliseid. Me suudame jõuda iga inimeseni – Hiiumaalt Narvani ja Haljala vallast Rõuge vallani –, kui me seda vaid ise soovime ja tahame. Rahval on soov riigi otsustes järjest rohkem kaasa rääkida ja ma arvan, et see on demokraatia tugevdamisel ainumõeldav, et riik seisab üha enam näoga meie inimeste poole. Ainult kahekõnes saame rahva muresid lahendada ja probleeme ennetada.

Riigikogu kui seadusandja roll on väljendada ühiskonnas valitsevaid arvamusi ning teha põhimõttelisi otsuseid, mis kannavad endas rahva huve nii lühemas kui ka pikemas perspektiivis. Ärme karda parandada neid kohti, mis uute teadmiste kohaselt muutust vajavad. Maailm meie ümber on kiiresti muutuv ja parlamendil tuleb vajalikke uuendusi eest vedada. Meil tuleb targalt ja julgelt tegutseda nii siseriiklikult kui ka rahvusvahelisel areenil.

Head kuulajad!

Venemaa hävitav sõjategevus Ukrainas on tuletanud valusalt meelde, kui habras võib olla vabadus. Eesti iseseisvuspäeva varahommikul sai tegelikkuseks see, mille kordumist me lootsime mitte kunagi enam näha. Muutunud julgeolekuolukorras on koostöö nii riigisiselt kui ka rahvusvahelisel tasandil esmatähtis ja mul on hea meel, et oleme kinni pidanud põhimõttest, et välis- ja kaitsepoliitikas valitseb üksmeel. Julgeolekut ei ole kunagi liiga palju ning sõda on nõudnud ka meilt suuremat panustamist riigikaitse ja aktiivset välispoliitikat.

Kasutan võimalust tänada teid, kõik Riigikogu liikmed, komisjone, ametnikke ning kõiki Eestimaa inimesi, kes on südamest töötnud selle nimel, et meie toetus Ukrainale oleks tuntav, nähtav ja kuuldav. Me ei jäta Ukrainat kunagi üksi, vaid pingutame ühiselt, et Ukraina võidaks sõja ning taastaks oma territoriaalse terviklikkuse. Elame ühiselt kaasa Ukraina viimaste nädalate edusammudele ning loodame, et okupeeritud territooriumid õnnestub peagi täielikult vabastada. Samuti oleme jätkuvalt valmis pikaajaliselt panustama Ukraina sõjajärgsesse ülesehitamisse.

Riigikogu on Venemaa täiemahulise sõja algusest tegutsenud kiirelt ja otsustavalt. Märtsis võtsime vastu pöördumise Euroopa Liidu ja NATO liikmesriikide ning teiste riikide parlamentide poole lennukelutsooni kehtestamiseks Ukrainas ja kutsusime viivitamatult kehtestama kõikehõlmava kaubandusembargo ja täiendavaid sanktsioone Venemaa ja agressioonis osaleva Valgevene vastu.

Aprillis võtsime ühehäälselt vastu avalduse Venemaa sõjakuritegudest ja genotsiidist Ukrainas. Sellega tunnistasime Venemaa relvajõudude ning sõjalise ja poliitilise juhtkonna tegevuse Ukraina rahva vastaseks genotsiidiks ning kutsusime sama tegema ka teiste riikide parlamente ja rahvusvahelisi organisatsioone. Eesti parlament oli ühtlasi maailmas esimeste riikide seas, kes hääletas Soome ja Rootsi NATOga liitumise protokollide heakskiitmise poolt.

Oleme kinnitanud oma valmisolekut pakkuda Ukrainale laialdast toetust tema teel Euroopa Liidu täieõiguslikuks liikmesriigiks saamisel ja kutsusime teiste Euroopa Liidu liikmesriikide parlamente üles sarnaselt käituma.

Venemaa alustatud sõja traagiliste sündmuste taustal on kannatanud süütu inimesed. Paljud ukrainlased on kaotanud elu; teisi on saatus sundinud elu ja surma vahel valides maha jätma oma kalli kodu. Meie kohustus on anda võimalus see uuesti luua. Minu sügav lugupidamine kõikidele tublidele Eestimaa elanikele,

kes on näidanud suurimat abivalmidust ja töötanud selle nimel, et Ukraina sõjapõgenikud tunneksid end siin koduselt.

Igäüks on saanud valida endale sobivaima aitamisviisi – kas aidata otse või aidata aitajaid, kuid olulisem on see, et me oleme ulatanud abikäe. Õpetades siia saabunutele eesti keelt, andes lastele koolikoha ja vanematele töö ning kaasates neid kultuuriellu, on meil siin üheskoos hea elada. Loomulikult loodame, et Ukraina saavutab otsustava võidu ning sõjapõgenikel on võimalik peagi soovi korral kodumaale naasta. Seni on aga meie roll ja moraalne kohustus pakkuda sõja eest põgenenud peredele turvalist ja toetavat elupaika. Kõigil Eestis elavatel inimestel on õigus elada rahu, õigus haridusele, õigus olla väärikalt koheldud ja õigus võrdsetele võimalustele.

Hea Riigikogu!

Oleme suutnud näidata olulistes küsimustes, et isegi kui meie rõhuasetused ja murekohad võivad olla erinevad, langevad suured sihid ometi kokku. Nii peab see olema ka Eesti elu edasiviimisel. Üksteise hoidmiseks ei olegi meil vaja olla kõiges täiesti ühte meelt, aga meil peab olema vastastikune usaldus rääkida ka rasketel teemadel ja valmidus leida ühisosa. Kui jätame erimeelsused läbi vaidlemata või kui me isegi ei püüdle lahenduste poole, jääb puudu oluline vundament järjepidevaks arenguks ükskõik millises valdkonnas – olgu see sotsiaalhoolekandes, majanduses või hariduses.

Meie siin ja praegu saame hoolitseda ja peamegi hoolitsema Eesti oleviku ja tuleviku eest. Eestit saame ehitada tugevamaks ainult siis, kui me seda üheskoos hoiame. Ma usun, et me kõik soovime elada enesega toime tulevate inimeste riigis. Olgu meile sihiks, et mitte keegi ei tunneks end Eestis eemalejätuna, sest tõrjutus ja jõuetus tekitab pettumust, ning me ei tohi lasta sel juhtuda. Loomes ühiskonda, kus igaühel on võimalus elada väärikat elu, teenida õiglast palka, saada vajalikku terviseabi ja kvaliteetset haridust.

Inimestele vajalike avalike teenuste kättesaadavus ja jätkusuutlikkus on järjestikuste kriiside tõttu muutunud veelgi aktuaalsemaks. Meil tuleb piisavalt panustada nii tervishoius, sotsiaalvaldkonnas, hariduses kui siseturvalisuses ja riigikaitstes. Selleks vajaliku tulubaasi tagamine ja maksupoliitika kujundamine on just Riigikogu ülesanne ja vastutus. Maksudebatti ei tohiks peljata, vaid julgelt oma mõtted ja ettepanekud välja käia. Kahekõnes rahvaga jõuame kindlasti parimate lahendusteni.

Auväärsed ametikaaslased!

Sel sügishooajal ootab meid tavapäraselt ees järgmise aasta riigieelarve menetlemine, mille realiseerimine jääb suuresti juba järgmise valitsuse kanda. Selgelt suuremat tähelepanu ja edasiviivat lahendust vajab viimaste aastakümnete suurim energiakriis, mis mõjutab otseselt kõigi meie inimeste igapäevaelu. Siinkohal ei tohi me unustada, et energiakriisi ületamiseks ootavad riigipoolset abi nii kodutarbijad kui ka ettevõtjad. Meie ettevõtjate käekäik selles kriisis on märgilise tähtsusega, et Eesti majandus püsiks tugev ja inimeste töökohad säiliks.

Me ei tohi energiakriisi mõjudel sabas sörkida, vaid ma loodan, et tegus parlament suudab eelseisvaid probleeme ette näha ja seeläbi teha vajalikke otsuseid. Soe tuba ei saa lõppeda sooja suvega ja me ei saa leppida olukorraga, kus inimesed peavad valima leivapätsi või elektriarve tasumise vahel.

Juba praegu on liigagi paljudel juhtudel madalama sissetulekuga inimesed ja keskklass pidanud aduma, et praeguse hinnaralli valguses vaid töö ja visadusega vee peal ei püsi. Kokkuhoiukohti on pidanud leidma iga sissetulekuga inimesed – enamasti tehakse seda toidu- ja esmatarbekaupadelt, millele kulub üldjuhul suurem osa inimeste sissetulekust. Mõistagi on siin kõige raskem madalama sissetulekuga inimestel. Meie kohus on aidata neid, kes enim tuge vajavad, ning ühiskondlikku ebavõrdsust vähendada.

Auväärt Riigikogu liikmed, head ametikaaslased!

Eks ole nii, et järgneva kuue kuu jooksul elavdavad siin saalis tööd märtsis toimuvad Riigikogu valimised. Soovin teile kõigile edu, kuid panen siiski südamele, et poliitiliste tõmbetuulte keskel säilitaksime omavahelistes aruteludes viisakuse ja konstruktiivse lähenemise. Ootused parlamendiliikmetele on kõrged ning meil tuleb olla rahva usalduse väärilised.

Jõudu Riigikogule! Jõudu Eestile!